

30.11.2023

POL-2023-138845

Sisäministeriö
kirjaamo.sm@gov.fi

Hämeen poliisilaitoksen lausunto

Kun työryhmän tavoitteena oli tehdä ehdotukset siitä, miten vartioimisliike- ja järjestyksenvalvojatoiminnan ohjausta ja valvontaa sekä yksityisen turvallisuusalan koulutusvaatimuksia ja koulutuksen rakennetta mahdollisesti voitaisiin kehittää, tulisi tulevaisuudessa varmistaa kaikin mahdollisin keinoin se, että alan koulutuksiin valitaan alalle henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan soveltuvia/sopivia henkilöitä, ja että vain ko. henkilöt pystyvät suorittamaan hyväksytysti joko alan ammatillisen tutkinnon tai esim. järjestyksenvalvojan peruskurssin. Em. syystä koulutuksen järjestäjillä on erittäin suuri vastuu, koska heillä on mahdollisuus valita ja vaikuttaa siihen, ketä alalle valmistuu ja ketä alalla työskentelee. Näin ollen työryhmän näkemys siitä, että vartijan ja järjestyksenvalvojan koulutukseen ja tehtävään hakeutuvaan kohdistuvaa soveltuvuuden arviointia tulisi kehittää, on oikea ja kannatettava.

Samoin yksityistä turvallisuusalaa ja sen toimijoita koskevaa lainsäädäntöä tulisi muuttaa. Esim. järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen edellytyksenä tulisi olla sama yläikäraja kuin vartijaksi hyväksymiselle (68 vuotta), koska kuten raportissakin todetaan, on poikkeavien tilanteiden kohtaamisen mahdollisuus ja sen myötä perusoikeuksiin puuttumisen mahdollisuus järjestyksenvalvojan työssä nykyisin jopa vartijan työtä suurempi, ja todennäköisyys on suurimmillaan alueilla ja paikoissa, joihin yleisöllä on pääsy, eli joissa järjestyksenvalvojat nimenomaan työskentelevät (yleisötilaisuudet, ravintolat, kauppakeskukset, liikennevälineet ja -asemat sekä sosiaali- ja terveydenhuollon toimipisteet).

LYTP 10 § Vartijaksi hyväksyminen: Vartijaksi voidaan hyväksyä se, joka:

1) on täyttänyt 18 mutta ei 68 vuotta;

...

3) tunnetaan rehelliseksi ja luotettavaksi ja on **henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan sopiva vartijaksi.**

35 § Järjestyksenvalvojaksi hyväksyminen: Järjestyksenvalvojaksi voidaan hyväksyä se, joka:

1) on täyttänyt 18 vuotta;

2) tunnetaan rehelliseksi ja luotettavaksi ja on **henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan tehtävään sopiva;**

Mitä tulee alan kouluttajien toimintaan, tulee kouluttajien varmistaa ja kantaa vastuunsa siitä, että sellaiset henkilöt, jotka koulutuksen perusteella eivät ole henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan sopivia alalle, eivät saa koulutus-/tutkintotodistusta, eivätkä siten pysty hakeutumaan alan työtehtäviin ja saamaan poliisilta hyväksyntää vartijaksi/järjestyksenvalvojaksi. Tällä hetkellä alan kaupallisuus, alan kilpailu ja yksityisten elinkeinoharjoittajien omat taloudelliset intressit ovat johtaneet osaltaan siihen, että käytännössä kaikki esimerkiksi järjestyksenvalvojakursseille hakeutuvat henkilöt läpäisevät koulutuksen ja saavat kurssitodistuksen henkilökohtaisista ominaisuuksistaan ja esim. fyysisistä tai muista rajoitteistaan riippumatta, vaikka tosiasiallinen kyky toimia alan työtehtävissä puuttuu joko kokonaan tai vähintäänkin osittain. Osalta puuttuu täysin esimerkiksi kyky käyttää voimakeinoja, vaikka jokainen alalla

työskentelevä voi joutua työssään kohtaamaan väkivaltaa, ja väkivallan määrä ja uhka yhteiskunnassa on vain lisääntynyt.

Edelliseen liittyen olisi myös syytä pohtia ja tarvittaessa valtakunnallisesti linjata, onko lainmukaista ja/tai hyväksyttävää sallia sellaisten ilmaisten järjestyksenväljakurssien järjestäminen, joiden suorittamisen jälkeen kurssin käyneet veloitetaan työskentelemään ilmaiseksi kurssin tarjonnan elinkeinonharjoittajan lukuun x-määrässä yleisötilaisuuksia ja tapahtumia, mikä on juuri omiaan lisäämään alan ei-toivottua ja epäsovivaa työvoimaa, jolla ei ole tosiasiallista kykyä tai esimerkiksi fyysisten rajoitteiden vuoksi edes mahdollisuutta toimia kaikissa sellaisissa tilanteissa, joita järjestyksenväljat voivat työssään kohdata, kun koulutuksen järjestäjän ja elinkeinonharjoittajan suurin intressi voi joissain tilanteissa olla ilmaisen työvoiman saaminen ja kouluttaminen tilaisuuksiin, joiden turvallisuudesta elinkeinonharjoittaja on vastuussa. Onkin syytä pohtia, onko kyseisenlainen kaupallinen toiminta asianmukaista ja ennen kaikkea pitkässä juoksussa alalle ja yhteiskunnan turvallisuudelle myönteistä, vai haitallista.

Raportin mukaan ammatillisesta koulutuksesta annettuun lakiin perustuvien yksityisen turvallisuusalan ammatilliseen koulutukseen liittyvien tutkintojen opiskelijavalinnassa ja ko. koulutusten aikana sovelletaan SORA-lainsäädäntöä, mikä tarkoittaa sitä, että koulutuksen järjestäjä voi peruuttaa oikeuden suorittaa tutkinto, jos opiskelija osoittautuu ilmeisen soveltumattomaksi toimimaan koulutukseen liittyvissä käytännön tehtävissä, ja raportissa korostetaan SORA-lainsäädännön noudattamista ja sitä, että koulutuksen järjestäjän tulee tuntee toimintaa ohjaava lainsäädäntö. Tulevaisuudessa tulee varmistaa, että sama oikeus ja myös velvollisuus koskee myös muuta alan koulutusta ja esim. järjestyksenväljakurssien kouluttajia, joiden tulee toimia vastuullisesti ja siten, että koulutus- tai kurssitodistusta ei saa, ellei oikeasti sovellu alalle ja pysty suoriutumaan kaikista järjestyksenväljajalle kuuluvista lakisääteisistä tehtävistä. Alan ohjauksella ja lainsäädännöllä tulee varmistaa, että kouluttajilla on tosiasiallinen mahdollisuus evätä koulutuksen tai kurssin suorittaminen omaan tapauskohtaiseen harkintaan perustuen henkilökohtaisissa ominaisuuksissa havaittujen puutteiden vuoksi.

Kaikkien edellä esitettyjen seikkojen perusteella kannatetaan myös työryhmän esitystä siitä, että tilapäisistä järjestyksenväljoista luovuttaisiin kokonaan alan osaamisen ja tekemisen laadun varmistamiseksi. Lisäksi on erittäin kannatettavaa, että kaikilta järjestyksenväljoilta edellytettäisiin vähintään järjestyksenväljojan peruskoulutuksen suorittamista. Samaa liittyen on kannatettavaa, että kaikkien järjestyksenväljojan tehtäviä suorittavien ja ko. toimintaa harjoittavien tulisi suorittaa sama koulutus riippumatta siitä, suorittaako tehtäviä satunnaisemmin vai ammattimaisesti, koska järjestyksenväljojan työhön ja tehtäviin sisältyy aina riski esimerkiksi väkivallan kohtaamisesta, eikä ole realistista ajatella, että olisi alueita, paikkoja tai tehtäviä, joissa kyseinen riski ei olisi lainkaan läsnä. Kyseisenlaisiin paikkoihin tai tilanteisiin ei oletettavasti olisi syytä tai tarvetta asettaa järjestyksenväljoja lainkaan.

Samoin yhdytään työryhmän näkemykseen siitä, että voimakeinojen käytön lakisääteisiä edellytyksiä koskevaa opetusta tulisi sekä vartijan että järjestyksenväljojan koulutuksessa lisätä, samoin kuin erilaisten ihmisten kohtaamiseen ja ”puhuttamiseen” liittyviä taitojen opetusta. Voimankäyttövälineiden lakisääteiseen kertauskoulutusvaatimukseen liittyen yhdytään myös työryhmän esitykseen siitä, että kertauskoulutusvaatimuksen piiriin tulisi kuulua kaikkien niiden järjestyksenväljojen, jotka kantavat työssään voimankäyttövälineitä, ei ainoastaan turvallisuusalan elinkeinolon haltijan palveluksessa olevien järjestyksenväljojen. Samoin voimankäytön lisäkoulutuksen osalta kannatetaan työryhmän ehdotusta voimankäytön lisäkoulutusta vastaavan koulutuksen siirtämistä/sisällyttämistä suoraan SM:n asetukseen perustuviin järjestyksenväljojan koulutusvaatimuksiin.

Myös työryhmän esitykset järjestyksenväljakoulutuksen pidentämisestä, järjestyksenväljakoulutuksen osaamistavoitteiden laajentamisesta sekä järjestyksenväljojan kertauskoulutuksen ja järjestyksenväljakouluttajakoulutuksen pidentämisestä ovat niin ikään erittäin kannatettavia.

Mitä tulee yksityisen turvallisuusalan kouluttajakoulutuksiin, on poliisilaitosten nykyiset resurssit huomioiden erittäin tärkeää, että Poliisiammattikorkeakoulun omia kouluttajaresursseja vahvistetaan ja poliisilaitosten rooli kouluttajakoulutuksissa minimoidaan.

Kaikki edellä esitetty tiivistyy liitteeseen kirjattuun mielipiteeseen, jonka mukaan laadun parantamiseksi alalla pitää panostaa työntekijöihin, ja se tarkoittaa parempaa koulutusta työntekijöille sekä korkeampia kriteereitä alalle hakeutumiseen.

Komisario,
sektorinjohtajan sijaisena

Hanna Kokkonen

Asiakirja on sähköisesti
allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 30.11.2023 klo 16:02.
Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.